

Financování a ekonomické řízení

Uzavření finančního hospodaření

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Název projektu: Inovace magisterského studijního programu Fakulty ekonomiky a managementu

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/2.2.00/28.0326

Vzdělávací cíl:

Cílem tohoto tématu je seznámit vás se způsobem ukončení finančního hospodaření rezortu MO ČR, tj. dočerpáním a uzavřením rozpočtu rezortu MO ČR.

Obsah

Úvod

1. Peněžní a akruální systém
2. Akruální účetnictví ve veřejném sektoru
3. Účetnictví OSS MO ČR
4. Změna struktury účetní závěrky
5. Uzavření finančního hospodaření na NS
6. Působnost subjektů při uzavírání finančního hospodaření roku
7. Procesní postupy a zásady uzavření finančního hospodaření roku
8. Realizace osobních výdajů v ISSP

Závěr

Literatura:

Základní:

- RMO č. 72/2012, *Finanční řízení a finanční zabezpečení*. Ministerstva obrany, 2012. Praha: Ministerstvo obrany, 2012, s. 37. Čj. 306-17/2012-SE MO.
- *Odborné nařízení pro zpracování návrhu státního rozpočtu a střednědobého rozpočtového výhledu v resortu Ministerstva obrany*. Praha: Ministerstvo obrany, 2009, 76 s. Čj. 35-13/2009-8201.
- *Odborný pokyn k uzavření finančního hospodaření roku 2013 a zahájení finančního hospodaření roku 2014*. Praha: Ministerstvo obrany, 2013. Ev. č. 9/3-38/2009-8201.
- ŠMOLDAS, P. *Akruální báze účetního výkaznictví v podmínkách Ministerstva obrany ČR*. Závěrečná práce jednosemestrálního kurzu celoživotního vzdělávání – Mezinárodně uznávané účetní standardy. Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta financí a účetnictví. Praha, 9/2009 – 1/2010.
- VODÁKOVÁ, J. *Akruální účetnictví v resortu MO ČR – revoluční pohled na účetní data*. *Vojenské rozhledy*. 2008. roč. 17. č. 1. s. 24-28. ISSN 1210-3292.

Literatura:

Doporučená:

- KOCURKOVÁ, J. *Akruální báze versus peněžní báze*. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta financí a účetnictví. Praha, 2007.
- VODÁKOVÁ, J. *Možnosti akruálního účetního systému v rezortu MO ČR*. Disertační práce. Brno: Univerzita obrany, 2008.
- ZAVADILOVÁ, Kamila. *Akruální účetnictví v resortu MO ČR*. Diplomová práce. Brno: Univerzita obrany, 2010. 89 s. Vedoucí práce Ing. Jana Vodáková, Ph.D.

1. Peněžní a akruální systém

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Peněžní a akruální systém

- Peněžní a akruální systém reprezentují dva koncové body spektra všech možných účetních a rozpočtových bází.
- Oba tyto systémy mají své klady i zápory.
- Zesiluje požadavek na postupný přechod z tradičně využívaného peněžního účetního systému na systém akruální.

Peněžní a akruální systém

Peněžní (hotovostní) systém:

- Peněžní (hotovostní) účetní systém má svou tradici, a to nejen v členských zemích Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj.

Akruální systém:

- Účetní systém založený na akruální bázi zachycuje toky v období, kdy došlo ke vzniku, změně nebo zániku určité ekonomické hodnoty.
- Akruální princip lze definovat jako požadavek, aby se hospodářské operace vykazovaly v období, kterého se věcně i časově týkají.

Peněžní a akruální systém

Peněžní (hotovostní) systém:

- Hotovostní zaznamenávání transakcí je starším systémem, který „...v daném účetním období **zaznamenává výdaje** (tj. úbytky peněžních prostředků) v legislativou předepsaném členění (zejména podle rozpočtové skladby)“.
- Není však schopno zaznamenat část spotřeby zdrojů, která s úbytkem peněžních prostředků v daném účetním období spojena není. Jedná se např. o spotřebu materiálu pořízeného v předchozím účetním období či o odpisy dlouhodobého majetku.
- V účetnictví založeném na hotovostních tocích se tedy operace zaznamenávají v případě přijetí nebo vyplacení peněžních prostředků. **Není** zde tak žádná **přímá časová souvislost** s důvodem vzniku, tj. s ekonomickým důvodem daného pohybu na účtu.

Peněžní a akruální systém

Peněžní (hotovostní) systém:

- V řadě případů bývá peněžní účetnictví označováno jako účetnictví **nespojité (důsledkové)**, tzn., že se při oddělování účetních období již nemusí pro správné odvození výsledku provádět další komplex operací.
- V těchto systémech se výsledek odvozuje z peněžních toků daného období, které jsou důsledkem již uskutečněných transakcí. Pro jejich zahrnutí do hospodářského výsledku je rozhodující, že se v daném účetním období uskutečnily.
- Většina reálně existujících nespojitých účetních systémů se soustavně zabývá pouze peněžními toky (příjmy a výdaji), které účetně zachycuje. Ostatní transakce mohou být v rámci hospodaření organizace jen evidovány (např. v pomocných knihách).

Peněžní a akruální systém

Peněžní (hotovostní) systém:

Systémové znaky tohoto účetního principu:

- absence užití výnosů a nákladů k nim příslušných,
- závislost bilancování na inventarizaci namísto běžného účtování,
- užití periodického zjišťování skutečného stavu majetku a dluhů (inventarizace) pro kvantifikování vlastního kapitálu,
- primární odvozování hospodářského výsledku na bázi zjištěných, kvantitativně vyjádřených a zaznamenaných peněžních důsledků reálně uskutečněných transakcí.

Peněžní a akruální systém

Peněžní (hotovostní) systém:

- **Jednoznačnou výhodou** peněžního účetního systému je relativně **jednoduché sledování těchto transakcí** a v podstatě **okamžitá dostupnost podkladů** a návazně i **účetních výstupů**.
- I přesto, že je peněžní účetnictví v dnešní době na ústupu, mnohé vlády ho preferují nejen pro jeho již zmíněnou jednoduchost a tradici jeho používání, ale také z důvodu převládajícího deficitního hospodaření, kdy potřebným výstupem z účetního systému je výše hotovostního deficitu, kterou je nezbytné v daném účetním období profinancovat.

Peněžní a akruální systém

Akruální systém:

- Účetní systém založený na akruální bázi zachycuje toky v období, kdy došlo ke vzniku, změně nebo zániku určité ekonomické hodnoty.
- Akruální princip lze definovat jako požadavek, aby se hospodářské operace vykazovaly v období, kterého se věcně i časově týkají (tedy nikoliv v období, kdy došlo k výdaji či k příjmu peněžních prostředků).
- Aplikace akruálního účetnictví tedy spočívá v uvedení nákladů a výnosů sledovaného účetního období do vzájemné **věcné shody** a do **časové souvislosti s vykazovaným obdobím**.

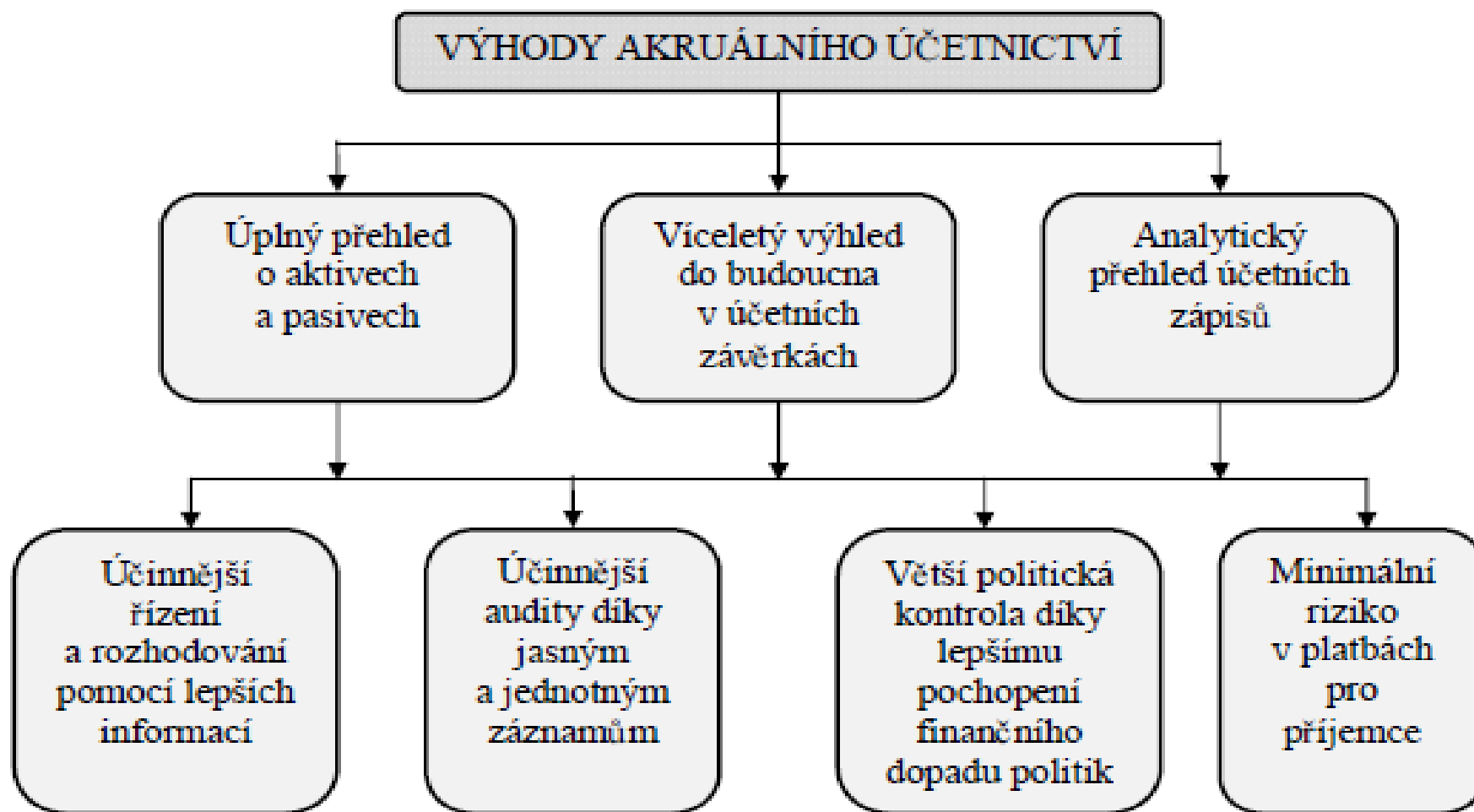
Peněžní a akruální systém

Akruální systém:

Důvodem pro požadavek přechodu peněžního systému na akruální jsou účinky jednotlivých transakcí na peněžní toky, neboť:

- některé transakce nezpůsobují reálný pohyb peněz,
- jiné transakce jsou spojeny s nárůstem nebo poklesem peněžních toků, které se uskuteční v okamžiku transakce,
- další transakce sice mají dopad na výši peněžních prostředků, ovšem peněžní tok se uskuteční později.

Peněžní a akruální systém

Peněžní a akruální systém

Akruální systém:

- Akruální účetnictví zachycuje transakce příčinně, proto bývá zpravidla označováno za účetnictví spojité.
- Při oddělování účetních období musí uskutečňovat zvláštní rozhraničující komplexy operací pro účetně správné odvození výsledku daného účetního období.
- *Akruální systém vytváří lepší předpoklady pro nastavení systému odpovědnosti.*

2. Aktuální účetnictví ve veřejném sektoru

Akruální účetnictví ve veřejném sektoru

Akruální systém:

- *vytváří lepší předpoklady pro nastavení systému odpovědnosti,*
- **zvyšuje transparentnost a úplnost účetních dat,**
- **prostřednictvím této změny účetní metodiky lze zpřesnit alokaci zdrojů a napomoci tak růstu výkonnosti veřejného sektoru.**

Akruální účetnictví ve veřejném sektoru

Akruální systém:

- Akruální koncept by však neměl být zohledněn pouze v případě účetnictví, ale také při rozpočtování.
- V souvislosti s touto problematikou jsou nejčastěji zmiňovány dva důvody:
- Prvním z nich je obava, že existuje **riziko z porušení rozpočtové kázně**.
- Druhým důvodem je skutečnost, že v legislativních normách jsou **ustanovení, která zabraňují uplatnění akruálního principu v rozpočtování**.

Akruální účetnictví ve veřejném sektoru

Akruální systém:

- cílem přechodu na akruální účetnictví je zprůhlednit veřejné výdaje,
- Původně využívaný peněžní účetní systém totiž nepřímo přispíval k postupnému nárůstu zadluženosti veřejných financí, poněvadž neposkytoval údaje o celkových nákladech činností financovaných z jednotlivých rozpočtů.

Akruální účetnictví ve veřejném sektoru

V souvislosti se zavedením akruálního systému vyvstává ihned několik problémů:

- Problém zachycení **specifických aktiv a závazků**, které se v soukromém sektoru nevyskytují.
- Stanovení **vhodné účetní metody** pro ocenění majetku.
- Potřeba **legislativních změn** v souvislosti s uplatňováním mezinárodních účetních standardů nebo národních standardů.

3. Účetnictví OSS MO ČR

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Účetnictví OSS MO ČR

Účetnictví OSS MO ČR:

- Specifika těchto účetních jednotek lze spatřovat zejména ve způsobu financování jejich činností a odlišné míře návaznosti na státní rozpočet.
- Mezi nejdůležitější změny patří změna struktury účetní závěrky a významné změny v účetní evidenci některých účetních případů vyvolané aplikací aktuálního konceptu.

4. Změna struktury účetní závěrky

Změna struktury účetní závěrky

- **Účetní závěrka** je nejdůležitějším výstupem účetnictví každé účetní jednotky, který jí podává informace o celkovém hospodaření.
- I OSS MO ČR má, jako účetní jednotka, povinnost tuto závěrku sestavovat, avšak od 1. 1. 2010 v novém složení výkazů.
- Účetní závěrka byla vyhláškou č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., *o účetnictví*, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky, rozšířena o:
 - **Přehled o peněžních tocích (tzv. cash flow),**
 - **Přehled o změnách vlastního kapitálu.**

Změna struktury účetní závěrky

Struktura účetní závěrky je tak nyní následující:

- Rozvaha (balance),
- Výkaz zisku a ztráty,
- Příloha,
- Přehled o peněžních tocích (cash flow),
- Přehled o změnách vlastního kapitálu.

5. Uzavření finančního hospodaření na NS

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Uzavření finančního hospodaření

Uzavření finančního hospodaření na NS:

- K usměrnění činností při uzavírání finančního hospodaření roku organizačními složkami státu (OSS) kapitoly Ministerstva obrany v návaznosti na zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla) vydal ředitel Sekce ekonomické (SE) MO ČR **Odborný pokyn k uzavření finančního hospodaření a zahájení finančního hospodaření následujícího roku** (pokyn).
- Tento pokyn upřesňuje procení postupy, zásady a termíny rozpočtovým kompetentům (RK) vedoucím organizačních celků (OC), řediteli Agentury finanční (AF) a dalším subjektům, kteří vstupují do procesu uzavírání a zahájení finančního hospodaření s peněžními prostředky.

Uzavření finančního hospodaření na NS

Uzavření finančního hospodaření na NS:

- Obecně tedy lze **pokyn** k uzavření finančního hospodaření chápat **jako průvodce** jednotlivými kroky, které je třeba naplnit na různých stupních ekonomického řízení, aby **došlo k bezproblémovému čerpání rozpočtu při konci finančního hospodaření roku a jeho ukončení.**
- **Prostředky je třeba** ve vztahu ke státní pokladně **blokovat** pro ještě plánované výdaje z rozpočtu daného roku v závěru hospodaření a to za jednotlivé subjekty na stupňovité struktuře finančního řízení.

6. Působnost subjektů při uzavírání finančního hospodaření roku

Působnost subjektů při uzavírání finančního hospodaření roku

Působnost subjektů při uzavírání finančního hospodaření roku:

Ředitel AF řídí proces ukončení a zahájení finančního hospodaření roku v souladu s ustanovením pokynu.

- Provádí kontrolu postupů a plnění termínů stanovených pokynem,
- koordinuje činnost účtáren v návaznosti na pokyny vydané MF ČR a ČNB,
- řídí činnost v rámci OSS MO.

Působnost subjektů při uzavírání finančního hospodaření roku

Působnost subjektů při uzavírání fin. hosp.:

Ředitel AF řídí činnost v rámci OSS MO při provádění:

- kontrol rezervovaných peněžních prostředků v Integrovaném informačním systému Státní pokladny (IISSP), úhrady a uvolnění nevyužitých rezervovaných peněžních prostředků v IISSP,
- kontrol souhlasnosti dat mezi FISem a IISSP v oblasti rozpočtu, rezervací a čerpání,
- kontrol předložených rozpočtových opatření přiřčených OC a jejich včasnou realizaci ve FISu a IISSP,
- finanční kontroly (FIK) v působnosti správce rozpočtů (SR) a hlavních účetních.

Působnost subjektů při uzavírání finančního hospodaření roku

Působnost subjektů při uzavírání fin. hosp.:

Rozpočtový komponent odpovídá za:

- **řádné a včasné splnění všech úkolů v rozpočtovém procesu** za dodržení procesních postupů vyplývajících z Odborného pokynu k realizaci změnového řízení rozpočtu kapitoly MO v rozpočtovém roce s vazbou na IISSP, přičemž termíny pro předložení rozpočtových opatření jsou stanoveny tímto Pokynem v souvislosti s uzavřením finančního hospodaření roku a všechny musí proběhnout nejpozději do poloviny měsíce prosince,
- **kontrolu dodržování jednotlivých ustanovení pokynu** všemi subjekty v jeho rozpočtové působnosti.

Působnost subjektů při uzavírání finančního hospodaření roku

Působnost subjektů při uzavírání fin. hosp.:

Vedoucího organizačního celku (vedoucí OC), resp. **vedoucí nákladového střediska** (vedoucí NS) odpovídá za:

- řádné a včasné splnění všech úkolů v procesu financování a realizaci osobních výdajů za dodržení termínů vyplývajících z pokynu v souvislosti s uzavřením a zahájením finančního hospodaření roku,
- dodržení zásad účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti při čerpání přidělených peněžních prostředků.

Působnost subjektů při uzavírání finančního hospodaření roku

Působnost subjektů při uzavírání fin. hosp.:

Akviziční pracoviště, výkonní manažeři programu a ostatním účastníci procesu:

- uzavření finančního hospodaření roku jsou **povinni poskytnout RK a vedoucím OC podporu a zajistit požadovanou součinnost** přičemž odpovídají za řádné a včasné splnění všech úkolů stanovených pokynem v rámci své působnosti.

7. Procesní postupy a zásady uzavření finančního hospodaření roku

Procesní postupy a zásady uzavření finančního hospodaření roku

RK za svou rozpočtovou působnost ve smyslu ustanovení Odbor. pokynu k realizaci změnového procesu **je povinen předložit:**

- **první týden v měsíci prosinci návrh** Rozhodnutí o rozpočtovém opatření, resp. Rozhodnutí o úpravách mimorozpočtových:
 - k přesunu do rezervy SK MO rozpočtových prostředků a NNV nevyužitých do konce kalendářního roku,
 - ke koneč. úpravám limitů peněž. prostředků k jejich využití do konce kalendářního roku prováděných z úrovně SK MO,
 - k převodu nevyužit. mimorozpočtových zdrojů nebo NNV,
 - k úhradě služeb poskytnutých příspěvkovými organizacemi Sekci majetkové MO (SM MO).

Procesní postupy a zásady uzavření finančního hospodaření roku

(pokračování)

- dalším termínem, **provedeném v prvním nejpozději druhém týdnu měsíce prosince**, je **zabezpečit účtárně schválené** Rozhodnutí o rozpočtovém opatření ke konečným úpravám limitů peněžních prostředků k jejich využití do konce kalendářního roku prováděných z úrovně manažera cíle (MC) 1. – 3. úrovně,
- posledním termínem, jenž musí proběhnout **nepoději do konce druhého týdnu měsíce prosince**, je **zabezpečit účtárně poslední schválení** Rozhodnutí o rozpočtovém opatření ke konečným úpravám limitů peněžních prostředků k jejich využití do konce kalendářního roku prováděných RK 4. úrovně.

8. Realizace osobních výdajů v ISSP

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Realizace osobních výdajů v ISSP

Realizace osobních výdajů v ISSP:

Rozpočtový komponent je povinen v druhém týdnu prosince předložit řediteli AF k realizaci poslední Rozhodnutí o rozpočtovém opatření pro optimalizaci limitů peněžních prostředků v rámci vlastních NS, v rámci své rozpočtové kompetence.

Dále vyplývají povinnosti **vedoucímu NS**:

- v oblasti realizace osobních výdajů v rámci hlavní uzávěrky platů,
- v oblasti realizace osobních výdajů z FKSP.

Dotazy?

Děkuji za pozornost